

INFORMACE

Právo a technologie (Informace o výzkumu práva informačních technologií na Právnické fakultě Masarykovy univerzity)

Matěj Myška*

Abstrakt: Informace představuje Ústav práva a technologií, který vznikl v roce 2010 jako první a dosud jedině specializované akademické pracoviště zaměřené zejména na právo informačních a komunikačních technologií a další technologické obory práva. Pozornost je zaměřena na oblasti, na něž je v rámci Ústavu soustředována vědecko-výzkumná činnost, jakož i dosažené výsledky. Dále je představena pedagogická činnost Ústavu v této oblasti, dosažené vnitrostátní a mezinárodní spolupráce, významné uspořádané akce a konference, jakož i budoucí směřování a strategické cílové oblasti výzkumu v rámci tohoto pracoviště.

Klíčová slova: právo, technologie, právo informačních technologií, výzkum, výuka, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Ústav práva a technologií

1. Historie výzkumu práva a technologií na Právnické fakultě MU

V porevoluční¹ historii Právnické fakulty MU se právní informatice a „počítačovému právu“² věnovala nejprve Danuše Spáčilová od roku 1994 v předmětech *Informační právo a informační systémy* a později *Informační právní systémy*. Potřebné zázemí poskytovala výuce již v roce 1991 otevřená počítačová studovna na Právnické fakultě se „7 ks personálních počítačů AT/286, textovým editorem a právníckými databázemi CSLEGSYS, ASPI a JURISYS-JUDIKATURA“.³ Od podzimu 1998 se výuka této materie postupně transformovala do tří předmětů (*Právní informatika I–III*).⁴ Povinně volitelný předmět *Právní informatika I* seznamoval studenty obecně s výpočetní technikou. Povinný předmět *Právní informatika II* se věnoval právním informačním systémům a vyhledávání právních informací v nich. Konečně předmět *Právní informatika III* nabízený studentům vyšších ročníků jako povinně volitelný předmět již adresoval základní otázky práva ICT, jako např. autorské právo v digitálním prostředí, právo doménových jmen, kyberkriminalitu a další.

* JUDr. Matěj Myška, Ph.D., odborný asistent a zástupce vedoucího na Ústavu práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity. E-mail: matej.myska@mail.muni.cz.

1 Historický přehled tuzemského vývoje právní informatiky a informační teorie práva podává např. POLČÁK, R. *Informační teorie práva*. In: BOBEK, M. – MOLEK, P. – ŠIMÍČEK, V. (eds). *Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 167–178. Historii právního výzkumu v této oblasti a „otci zakladateli“ právní informatiky se věnuje i CVRČEK, F. V. Knapp a 50 let právní informatiky v ČR. *Právník*. 2013, roč. 152, č. 12, s. 1219–1230 a POLČÁK, R. Pět tichých minut za Viktorem Knappem. *Právník*. 2013, roč. 152, č. 12, s. 1231–1244.

2 Aktuálně se pro tuto oblast používá pojem „právo informačních a komunikačních technologií“ – dále v textu používáme zkratku „právo ICT“.

3 PIŠTĚLÁKOVÁ, Z. *Právníci a počítače. Zpravodaj ÚVT MU*. 1992, roč. II, č. 2, s. 10.

4 SPÁČILOVÁ, D. *Informační technologie a výuka práva. Časopis pro právní vědu a praxi* [online]. 1998, č. 4, s. 746–747 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <<https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/9083>>.

Systematický rozvoj výzkumu práva ICT na Právnické fakultě MU započal v roce 2003, kdy nastoupil na katedru teorie práva na pozici asistenta Radim Polčák. Postupem času se z jeho iniciativy začala realizovat stále širší škála vědecko-výzkumných a pedagogických aktivit. Z těch nejvýznamnějších⁵ lze zmínit např. vydávání prvního odborného časopisu věnujícího se právu a technologiím *Masaryk University Journal of Law and Technology* (od roku 2007),⁶ organizaci každoroční mezinárodní konference *Cyberspace* (od roku 2003) a výuku specializovaných magisterských kurzů (od akademického roku 2004).⁷ Formálně probíhaly tyto aktivity od roku 2005 pod hlavičkou Pracovní skupiny pro právo a informační technologie.⁸ Tato se aktivně zapojovala i do mezinárodních vědeckých sítí či je sama vytvářela. Nejznámější iniciativou byla a je spolupráce s *Wirtschaftsuniversität Wien*⁹ (prof. Andreas Wiebe) a *Pécsi Tudományegyetem* (prof. Zsolt Balogh)¹⁰ v rámci tzv. *Vienna Group*. V tomto neformálním uskupení postupně participovaly i další zahraniční univerzity¹¹ a v roce 2011 byla tato aktivita institucionalizována vytvořením *European Academy of Law and ICT*.¹² Potřeba dále rozšířit vzdělávání v tomto specifickém oboru, a to i v bakalářském stupni, byla adresována v rámci řešení projektu *Rozšíření a inovace vysokoškolského vzdělávání v odvětví práva a technologií*.¹³ Novou výuku a související činnosti bylo potřeba i adekvátně personálně zajistit, a tak od 1. 6. 2009 nastoupili na katedru právní teorie dva noví asistenti – Jaromír Šavelka a Libor Kyncl. Jednou z prvních akcí uspořádaných v rámci řešení projektu byla národní konference *1. dny českého práva informačních a komunikačních technologií*, později přejmenována na *České právo a informační technologie*.¹⁴

Od roku 2010 zahájil činnost Ústav práva a technologií (dále jen „ÚPT“)¹⁵ jakožto jediné specializované akademické pracoviště zaměřené na právo informačních a komunikačních technologií a další technologické obory práva.¹⁶ Adekvátně vyššímu počtu pracovníků se rozšířil i záběr jeho aktivit, řešených projektů a vyučovaných předmětů. Od 1. 11. 2010 začal ÚPT vydávat první národní specializovaný časopis *Revue pro právo a technologie*,¹⁷ který byl od počátku zpřístupňován v režimu *Open Access*. Časopis je veden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice a v databázi ERIH Plus.

⁵ Detailněji se jednotlivým aktivitám věnují další části této informace.

⁶ Více informací o časopise, jakož i archiv všech čísel, jsou dostupné z: <<https://journals.muni.cz/mujlt/>>. Časopis je dostupný v režimu *Open Access* a indexován v databázích SCOPUS, ERIH Plus, EBSCO a HeinOnline.

⁷ Personálně se na jejich výuce podílel kromě Danuše Spáčilové a Radima Polčáka i Martin Škop a Adam Ptašník, který dodnes učí na Právnické fakultě specializovaný předmět *Právnické výpočty*.

⁸ Dále jen „Pracovní skupina“.

⁹ Prof. Wiebe později začal působit na Georg-August-Universität Göttingen.

¹⁰ Prof. Balogh později začal působit na Budapešti Corvinus Egyetem.

¹¹ Univerzita Komenského v Bratislavě, Uniwersytet Wrocławski, Trnavská univerzita v Trnavě.

¹² Informace dostupné z: <www.lawandict.eu>.

¹³ Rozšíření a inovace vysokoškolského vzdělávání v odvětví práva a technologií (CZ.1.07/2.2.00/07.0471). Projekty zmiňované v této informaci jsou identifikovány pomocí kódu projektu užívaném na MU. Detailní informace o jednotlivých projektech, jako např. poskytovatele podpory, lze nalézt na stránkách MU po zadání kódu projektu do vyhledávání (<www.muni.cz/vyhledavani>).

¹⁴ Další informace a archiv konference jsou dostupné na jejich webových stránkách <www.cpit.law.muni.cz>.

¹⁵ Detailní přehled aktivit podává webová stránka ústavu <www.cyber.law.muni.cz>.

¹⁶ Tým pracovníků ÚPT od 1. 1. 2010 doplnil ještě Matěj Myška, který působí na ÚPT dodnes. V průběhu dalších let docházelo na ÚPT k přirozeným personálním změnám. Jaromír Šavelka a Libor Kyncl postupně přestali na ÚPT působit. Jaromír Šavelka od roku 2013 působí jako doktorský student na University of Pittsburgh, Intelligent Systems Program. Tým ÚPT v roce 2013 rozšířil Jakub Harašta a v roce 2017 Jakub Mišek. Jako odborní pracovníci působí na MU dlouhodobě Michal Koščík a Václav Stupka. Danuše Spáčilová odešla do důchodu v roce 2018.

¹⁷ Další informace a archiv časopisu je dostupný na jeho webových stránkách <www.revue.law.muni.cz>.

Mezi další významné milníky ÚPT patří otevření doktorského studijního oboru *Právo informačních a komunikačních technologií* vyučovaném v prezenční i kombinované formě, do nějž nastoupili první studenti v roce 2013.¹⁸ Poptávku po specializovaném postgraduálním vzdělávání v oboru s velkým úspěchem mezi komerční praxí naplňuje od roku 2017 program *LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií*.¹⁹ Konečně, aktuálně se v rámci řešení projektu *Transitional Jurisprudence*²⁰ připravuje na ÚPT doktorský studijní obor *Intellectual Property Law*, který bude vyučován v angličtině.

2. Vědecko-výzkumná a pedagogická činnost

Vědecko-výzkumnou a pedagogickou činnost ÚPT lze velmi zjednodušeně rozdělit na čtyři oblasti: právní informatiku, teorii práva ICT, soukromé právo ICT a veřejné právo ICT. Publikační a výuková činnost v těchto oblastech je pak realizována jednak kmenovými pracovníky ÚPT, jednak doktorskými studenty.²¹ Těmto oblastem pak odpovídají i vyučované bakalářské a magisterské předměty.

Jak bylo uvedeno v úvodu této informace, byla tato oblast historicky první, která se na půdě Právnické fakulty MU vyučovala. Na ÚPT se jí kromě Radima Polčáka odborně věnovala zejména Danuše Spáčilová, Adam Ptašník a Jaromír Šavelka. V současné době se na tuto oblast zaměřuje Jakub Harašta. Z publikací v této oblasti je, kromě specializovaných odborných textů,²² nutno zmínit historicky první oborovou učebnici,²³ která se kromě samotné teorie věnovala zejména dostupným právním informačním systémům a sloužila jako základní výuková pomůcka v povinném magisterském a bakalářském předmětu *Právní informatika* a dalších specializovaných předmětech. Aktuálně se této oblasti ÚPT věnuje v rámci řešení projektu *Exaktní hodnocení aplikační relevance judikatury*, který podpořila Grantová agentura ČR.²⁴

¹⁸ Obor je dostupný i v angličtině – detailní informace o oboru jsou dostupné z: <<https://is.muni.cz/obory/19344>>.

¹⁹ Více informací dostupných z: <<http://llm.law.muni.cz/content/cs/o-programech/llm-v-pravu-informacnich-a-komunikacnich-technologii/o-programu/>>.

²⁰ *Transitional Jurisprudence* (CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_018/0002597).

²¹ Před akreditací výše zmíněného oboru *Právo informačních a komunikačních technologií* se jednotlivým otázkám práva ICT věnovali doktoři studijního oboru *Právo práva* – Tomáš Ščerba (téma dizertační práce *Právně teoretické aspekty elektronické kontraktace*), Michal Koščik (téma dizertační práce *Pojem a obsah právních úkonů na internetu*) a Eva Fialová (téma práce *RFID a ochrana soukromí*).

²² Zmínit lze např.: PTAŠNÍK, A. *Automatizované zpracování právních textů*. Ostrava: KEY Publishing, 2007; ARASZKIEWICZ, M. – ŠAVELKA, J. *Refined Coherence as Constraint Satisfaction Framework for Representing Judicial Reasoning*. In: SCHÄFER, B. *Legal Knowledge and Information Systems*. Amsterdam: IOS Press, 2012, s. 1–10; HARAŠTA, J. – MÍŠEK, J. – HANYCH, M. – LOUTOCKÝ, P. – MALANÍK, M. – ŠAVELKA, J. – ŠTĚPÁNKOVÁ, M. – MYŠKA, M. *Rozměry citací v právu a anotační konvence*. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 15, s. 51–73, doi:10.5817/RPT2017-1-4; HANYCH, M. – HARAŠTA, J. *Sběrné odkazy k judikatuře a využití citační analýzy ke zvýšení transparentnosti rozhodování*. *Právník*. 2017, roč. 156, č. 7, s. 619–634; HARAŠTA, J. – ŠAVELKA, J. *Open Texture in Law, Legal Certainty and Logical Analysis of Natural Language*. In: ARASZKIEWICZ, M. – PLESZKA, K. *Logic in the Theory and Practice of Lawmaking*. Berlin – Heidelberg – New York: Springer International Publishing, 2015, s. 159–171, doi:10.1007/978-3-319-19575-9; HARAŠTA, J. – ŠAVELKA, J. *Toward Linking Heterogenous References in Czech Court Decisions to Content*. In: WYNER, A. – CASINI, G. *Frontiers in Artificial Intelligence and Applications*. Vol. 302 (*Proceedings of JURIX 2017*). Amsterdam – Berlin – Washington, DC: IOS Press, 2017, s. 177–182, doi:10.3233/978-1-61499-838-9-177; HARAŠTA, J. – ŠAVELKA, J. – KASL, F. – KOTKOVÁ, A. – LOUTOCKÝ, P. – MÍŠEK, J. – PROCHÁZKOVÁ, D. – PULLMANOVÁ, H. – SEMENIŠÍN, P. – ŠEJNOVÁ, T. – ŠIMKOVÁ, N. – VOSINEK, M. – ZAVADILOVÁ, L. – ZIBNER, J. *Annotated Corpus of Czech Case Law for Reference Recognition Tasks*. In: SOJKA, P. – HORÁK, A. – KOPEČEK, I. – PALA, K. *Text, Speech, and Dialogue: 21st International Conference, TSD 2018, Brno, Czech Republic, September 11–14, 2018, Proceedings*. Cham: Springer Nature Switzerland AG, 2018, s. 239–250, doi:10.1007/978-3-030-00794-2_26.

²³ ŠAVELKA, J. – MYŠKA, M. – PTAŠNÍK, A. – SPÁČILOVÁ, D. *Právní informační systémy*. Brno: Tribun EU, 2011.

²⁴ *Exaktní hodnocení aplikační relevance judikatury* (GA17-20645S).

Teorie a metoda práva ICT je primární doménou vedoucího ÚPT Radima Polčáka, který ve svých publikacích detailně rozpracoval tzv. „informační teorii práva“.²⁵ Radim Polčák je též vedoucím autorem základních učebních pomůcek v oboru.²⁶ Studenti magisterského programu *Právo a právní věda* se mohou s touto problematikou seznámit v povinně volitelném předmětu *Normativní systémy v kyberprostoru*, který je na Právnické fakultě MU vyučován od podzimu roku 2004.

Soukromé právo informačních a komunikačních technologií je možno na ÚPT studovat od podzimu roku 2006 ve stejně nazvaném magisterském předmětu a dalších specializovaných předmětech, z nichž některé jsou vyučovány i v anglickém jazyce, a jsou tak dostupné též zahraničním studentům.²⁷ Mezi témata, která jsou v rámci této oblasti řešena, patří ochrana soukromí, práva k datům a software, duševní vlastnictví, doménová jména, odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti. Na tuto oblast se zaměřují zejména Matěj Myška²⁸ a ze současných doktorandů Pavel Loutocký,²⁹ Jan Tomíšek,³⁰ Jan Zibner³¹ a Dominika Galajdová. Z publikací pracovníků a doktorandů ÚPT,³² kteří se této oblasti věnují, lze zmínit např. monografii Matěje Myšky *Veřejné licence*, věnující se alternativním licenčním modelům, která je výstupem projektu podpořeného Grantovou agenturou ČR.³³ Stejný poskytovatel podpory podpořil i další výzkumný projekt ÚPT, který se věnoval právnímu rámci sběru, zpracování, uchovávání a užívání výzkumných dat.³⁴ Mezi další významné projekty řešené v této oblasti, kde participoval ÚPT v konsorciu, patřil projekt 7. rámcového programu CONSENT.³⁵ Ten se zabýval problematikou souhlasu uživatelů se zpracováním osobních údajů. Právní aspekty využívání informací veřejného sektoru pak byly řešeny v rámci tematické sítě LAPSI a LAPSI 2.0.³⁶ Aktuálně se této oblasti ÚPT věnuje v projektu podpořeném Grantovou agenturou ČR, který se zabývá limity autorskoprávní a *sui generis* ochrany v digitálním prostředí.³⁷

Oblast veřejného práva informačních a komunikačních technologií pokrývá tematicky mj. ochranu osobních údajů, kyberkriminalitu, kybernetickou bezpečnost, právo elektro-

²⁵ POLČÁK, R. – SVANTESSON, D. J. B. *Information sovereignty: data privacy, sovereign powers and the rule of law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017. POLČÁK, R. *Internet a proměny práva*. Praha: Auditorium, 2012. POLČÁK, R. *Právo a evropská informační společnost*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Dostupné také z: <<http://science.law.muni.cz/dokumenty/22675>>.

²⁶ V češtině se jedná o POLČÁK, R. – ŠKOP, M. – MACEK, J. *Normativní systémy v kyberprostoru: (úvod do studia)*. Brno: Masarykova univerzita, 2005; v angličtině o POLČÁK, R. (ed.). *Introduction to ICT law (selected issues)*. Brno: Masarykova univerzita, 2007.

²⁷ Jedná se např. o předmět „Software Law“. Pro zahraniční studenty je pak speciálně určen předmět „Introduction to Cyber Law“.

²⁸ Např. MYŠKA, M. Jednotné autorské právo Evropské unie: utopie nebo budoucnost? *Právník*. 2017, roč. 156, č. 8, s. 672–685.

²⁹ Např. LOUTOCKÝ, P. Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů online v právu EU a jeho dopady na českou právní úpravu. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 15, s. 261–309.

³⁰ Např. TOMÍŠEK, J. Licence při poskytování software jako služby. *Revue pro právo a technologie*. 2014, roč. 2014, č. 10, s. 47–69.

³¹ Např. ZIBNER, J. Originalita v pojetí práva Evropské unie. *Revue pro právo a technologie*. 2017, roč. 8, č. 15, s. 217–260, doi:10.5817/RPT2017-1-8.

³² Z dalších lze např. zmínit: POLČÁK, R. – ČERMÁK, J. – LOEBL, Z. – GRÍVNA, T. – MATEJKA, J. – PETR, M. – SCHLOSSBERGER, O. *Cyber law in the Czech Republic*. Second edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2015.

³³ MYŠKA, M. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Publikace vznikla v rámci projektu *Projekt integrace veřejných licencí* (GA408/12/2210). V rámci řešení projektu se MU stala tzv. *Legal Lead* nejnámějších veřejných licencí *Creative Commons*.

³⁴ Projekt *Právní rámec sběru, zpracování, uchovávání a užívání výzkumných dat* (GA15-20763S). Z výstupů projektů lze zmínit monografii KOŠČÍK, M. – POLČÁK, R. – MYŠKA, M. – HARAŠTA, J. *Výzkumná data a výzkumné databáze. Právní rámec zpracování a sdílení vědeckých poznatků*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018.

³⁵ *Consumer sentiment regarding privacy on user generated content (UGC) services in the digital economy – CONSENT* (244643). Informace o projektu a jeho výstupech jsou dostupné z: <https://cordis.europa.eu/project/rcn/94079_en.html>.

³⁶ Informace o projektech a výstupech dostupné z: <<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-aspects-public-sector-information-lapsi-thematic-network-outputs>>.

³⁷ *Přízpusobení výjimke a omezení autorského práva, práv souvisejících a zvláštních práv pořizovatele databáze prostředí digitálních sítí* (GA17-22474S).

nických komunikací, e-government či energetické právo. Odborně se této oblasti, kromě Radima Polčáka, věnují zejména Jakub Harašta,³⁸ Jakub Míšek³⁹ a ze současných doktorandů František Kasl.⁴⁰ Tato témata jsou pak vyučována i v povinně volitelném magisterském kurzu *Právo informačních a komunikačních technologií – veřejné*, respektive bakalářském kurzu *Úvod do práva ICT II*. Z významných publikací lze zmínit monografie věnující se komplexně kybernetické bezpečnosti,⁴¹ data retention,⁴² úpravě odposlechů elektronických komunikací,⁴³ kyberkriminalitě,⁴⁴ jakož i odborné monografické zpracování problematiky elektronických důkazů v trestním řízení.⁴⁵ Z významných výzkumných projektů, které se zabývaly zejména problematikou sledování osob a ochrany soukromí / osobních údajů je nutno zmínit projekty 7. rámcového programu SMART⁴⁶ a RESPECT.⁴⁷ Aktuálně se problematice ochrany osobních údajů v soudnictví věnuje projekt INFORM, na němž participují mj. i instituce z *European Academy of Law and ICT*.⁴⁸

Komplexně se tématům soukromého a veřejného práva ICT věnuje prozatím poslední odborná monografie zpracovaná pracovníky a doktorandy ÚPT, jakož i experty z praxe, s názvem *Právo informačních technologií*, která by měla mj. sloužit jako základní učebnice oboru.⁴⁹

Pro potřeby výuky, ale i odborné veřejnosti, provozuje ÚPT také aktualizovanou databázi tematické judikatury v *Repozitáři judikatury práva informačních a komunikačních technologií*.⁵⁰ Na vytváření jeho obsahu se podílejí magisterští studenti výše uvedených specializovaných kurzů *Právo informačních a komunikačních technologií – soukromé* a *Právo informačních a komunikačních technologií – veřejné* pod metodickým vedením doktorandů ÚPT.

3. Vnitrostátní a mezinárodní spolupráce

Z důvodu značné míry internacionalizace a europeizace práva ICT se Pracovní skupina, respektive ÚPT, od samého počátku intenzivně zapojovala do mezinárodních vědecko-výzkumných sítí. Systematická spolupráce byla navazována se zahraničními pracovišti

³⁸ Např. HARAŠTA, J. Legally Critical: Defining Critical Infrastructure in an Interconnected World. *International Journal of Critical Infrastructure Protection*. 2018, Vol. 21, June 2018, s. 47–56, doi:10.1016/j.ijcip.2018.05.007.

³⁹ Např. MÍŠEK, J. Is the Definition of Personal Data Flawed? Hyperlink as Personal Data (Processing). In: SVANTESSON, D. – KLOZA, D. *Trans-Atlantic Data Privacy Relations as a Challenge for Democracy*. Cambridge: Intersentia, 2017, s. 331–346.

⁴⁰ Např. KASL, F. Internet věci a ochrana dat v evropském kontextu. *Revue pro právo a technologie*. 2016, roč. 7, č. 13, s. 111–146.

⁴¹ POLČÁK, R. – HARAŠTA, J. – STUPKA, V. *Právní problémy kybernetické bezpečnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. Dostupné také z: <https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Polcak_Kyberneticka_bezpecnost.pdf>.

⁴² MYŠKA, M. *Právní aspekty uchování provozních a lokalizačních údajů*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. Dostupné také z: <http://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Pravni_aspekty_Myska.pdf>.

⁴³ POLČÁK, R. – MÍŠEK, J. – LOUTOCKÝ, P. – HARAŠTA, J. – STUPKA, V. – ABELOVSKÝ, T. Access to Telecommunication Data in Criminal Justice in Czech Republic and Slovakia. In: SIEBER, U. – VON ZUR MÜHLEN, N (eds). *Access to Telecommunication Data in Criminal Justice*. Berlin: Duncker & Humblot, 2016, s. 247–435.

⁴⁴ GRÍVNA, T. – POLČÁK, R. (eds). *Kyberkriminalita a právo*. Praha: Auditorium, 2008.

⁴⁵ POLČÁK, R. – PŮRY, F. – HARAŠTA, J. – ABELOVSKÝ, T. – KLEMENT, P. – MYŠKA, M. – STUPKA, V. – PEJČOCHOVÁ, A. – ELBERT, T. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. Dostupné z: <https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Polcak_Elektronicke_dukazy.pdf>.

⁴⁶ *Scalable Measures for Automated Recognition Technologies – SMART (7E12072)*. Informace o projektu a jeho výstupech jsou dostupné z: <https://cordis.europa.eu/project/rcn/99234_en.html>.

⁴⁷ *RESPECT – Rules, Expectations & Security through Privacy-Enhanced Convenient Technologies (285582)*. Informace o projektu a jeho výstupech jsou dostupné z: <https://cordis.europa.eu/project/rcn/104278_en.html>.

⁴⁸ *INFORM – European Academy of ICT law (763866)*.

⁴⁹ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018.

⁵⁰ Repozitář je dostupný z: <www.ictjudikatura.law.muni.cz>. Tato aktivita byla podpořena z projektu FRMU MUNI/FR/0939/2016.

v rámci *Vienna Group* a následně *European Academy of Law and ICT*, jakož i při řešení jednotlivých vědeckých projektů.⁵¹ K rozvoji partnerské sítě⁵² významně přispěl i projekt *Rozšíření a inovace vysokoškolského vzdělávání v odvětví práva a technologií*⁵³ a zejména *Právo do praxe, praxe do práva*,⁵⁴ v němž vyjádřili ochotu spolupracovat jak akademické instituce, tak subjekty z právní praxe.⁵⁵

Zaměstnanci ÚPT též spolupracují se zahraničními akademickými institucemi, a to jak ve formě účasti na výzkumu,⁵⁶ tak jako přednášející.⁵⁷

ÚPT se významně profiluje i v oblasti kybernetické bezpečnosti, kdy garantuje výzkumný pilíř *Právo v Centru excelence pro kyberkriminalitu, kyberbezpečnost a ochranu kritických informačních infrastruktur*.⁵⁸ Výzkum se zaměřuje na otázky právní regulace kybernetické bezpečnosti, kriminality a obrany na národní a mezinárodní úrovni. Pracovníci ÚPT též participovali jako právní experti na mezinárodním cvičení kybernetické bezpečnosti *Cyber Coalition 2017, Locked Shields 2018* a národním cvičení *CyberCzech*.

Pracovníci ÚPT též působí v rámci Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) jako pozorovatelé v pracovních skupinách. V oblasti práva ICT též působí pracovníci jako národní zpravodajci.⁵⁹ Radim Polčák stál při zrodu *European Law Institute*⁶⁰ a působí v relevantních projektech této instituce, jakož i tzv. *Special Interest Groups*. Matěj Myška koordinuje s Martinem Husovcem v téže instituci *Special Interest Group Intellectual Property*.

ÚPT úspěšně spolupracoval a spolupracuje s tuzemskými institucemi a společnostmi ve formě poskytování expertních konzultací a stanovisek.⁶¹ Významným počinem je v této oblasti práce Radima Polčáka na věcném záměru zákona o kybernetické bezpečnosti.

Z hlediska pedagogického působení pracovníků ÚPT lze zmínit úspěšnou spolupráci s Vysokým učením technickým v Brně, kde zajišťují výuku specializovaných předmětů v rámci bakalářského studijního programu *Informační bezpečnost*.⁶²

⁵¹ Zmínit lze např. spolupráci s Bond University či University of Haifa. Z tuzemských navázaných spoluprací lze zmínit společné řešení projektu *Výzkum dopadu stávající legislativy a strategie Evropské komise pro jednotný digitální trh (DSM) na český audiovizuální průmysl: evaluace (autorsko)právního systému a příprava kulturní politiky v rámci DSM (TL01000306)* s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci.

⁵² Nelze opominout ani vnitrostátní spolupráci např. s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR.

⁵³ Partnerem tohoto projektu byly Ekologický právní servis, Unie podnikových právníků ČR, Atlas Consulting, Moravské naftové doly, Nakladatelství C. H. Beck, ASPI, Společnost pro informační technologie a právo.

⁵⁴ *Právo do praxe, praxe do práva – partnerství pro užší sepětí výzkumu a praxe (CZ.1.07/2.4.00/31.0146)*.

⁵⁵ Seznam institucí dostupný z: <<http://site.law.muni.cz/partnerska-sit.html>>.

⁵⁶ Jakub Harašta působil v roce 2015 jako *visiting research fellow* na Minerva Center for the Rule of Law under Extreme Conditions, University of Haifa, v roce 2018 *postdoc* na Center for Cyber Law & Policy, University of Haifa.

⁵⁷ Zmínit lze např. výukovou činnost Radima Polčáka na De Paul College of Law (Chicago), kde byl v roce 2012 *visiting professor*, či přednáškovou činnost Matěje Myšky na Georg-August-Universität Göttingen.

⁵⁸ Činnost centra excelence je postupně rozvíjena projekty *Centrum excelence pro kyberkriminalitu, kyberbezpečnost a ochranu kritických informačních infrastruktur* (CZ.02.1.01/0.0/0.0/16_019/0000822); *Strengthening European Network of Centres of Excellence in Cybercrime* (46844). Vytvořeno pak bylo v rámci projektu *Czech CyberCrime Centre of Excellence* (4000003882).

⁵⁹ Např. v rámci *International Academy of Comparative Law: KOUKAL, P. – MYŠKA, M. – ŠAVELKA, J. Free Licenses and Recodification of Civil Law in the Czech Republic*. In: METZGER, A. *Free and Open Source Software (FOSS) and other Alternative License Models A Comparative Analysis*. Heidelberg: Springer, 2016, s. 141–157, doi:10.1007/978-3-319-21560-0. POLČÁK, R. *Information Society Between Orwell and Zapata: A Czech Perspective on Safe Harbours*. In: GRAEME, B. Dinwoodie. *Secondary Liability of Internet Service Providers*. Heidelberg: Springer International Publishing, 2017, s. 255–273, doi:10.1007/978-3-319-55030-5.

⁶⁰ Více informací dostupných z: <<https://www.europeanlawinstitute.eu/>>.

⁶¹ Zmínit lze např. Národní bezpečnostní úřad, respektive Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, Národní technickou knihovnu, Ministerstvo spravedlnosti, Vojenské zpravodajství.

⁶² Více informací dostupných z: <<https://www.vutbr.cz/studenti/programy/program/6359>>.

4. Významné akce a konference

Vzhledem k značné dynamice vývoje v oblasti práva ICT a potřebě diskutovat aktuální otázky nejen prostřednictvím akademických publikací kladl ÚPT vždy důraz i na organizaci nejrůznějších akcí, kde by se odborníci na danou problematiku mohli setkat osobně a prodebatovat ji i neformálně.

Jednou z prvních takových akcí byla konference *Internet a právo*, jejíž organizaci garantovala Danuše Spáčilová a která se uskutečnila jako doprovodný program veletrhu Invex. Prozatím nejdéle organizovanou pravidelnou akcí ÚPT je mezinárodní konference *Cyberspace*.⁶³ Její první ročník se uskutečnil v roce 2003 na půdě Právnické fakulty a organizačně jej zajišťovala katedra právní teorie Právnické fakulty MU ve spolupráci s katedrou mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií MU. Toto odborné setkání bylo od samého začátku koncipováno jako multidisciplinární a interdisciplinární – prostor byl, a dodnes je, věnován nejen právu, ale i dalším vědním disciplínám zkoumajícím kyberprostor, jako např. psychologie, filozofie a sociologie, ale i religionistika. Publikáční platformou pro příspěvky z této konference byly specializované sborníky,⁶⁴ od roku 2007 pak již výše zmíněný odborný recenzovaný časopis *Masaryk University Journal of Law and Technology*.

Pracovní skupina též pořádala četné workshopy věnující se specializovaným otázkám práva ICT, na které zvala přední tuzemské i zahraniční odborníky z akademického prostředí a praxe.⁶⁵

Tradiční akcí je specializovaná letní škola *Summer School of European IP and ICT Law*,⁶⁶ jejíž první ročník se konal v roce 2006 v Brně. Organizačně zajišťovala akci výše zmíněná *Vienna Group* – aktuálně se koná pod záštitou *European Academy of Law and ICT*. Tato akce se postupně konala ve všech zemích institucí participujících ve *Vienna Group*,⁶⁷ aby konečně od roku 2011 zakotvila pod pohořím Rax v rakouském Reichenau. Pro účely výuky na letní škole vydává ÚPT každoročně aktualizovaný sborník materiálů (*reader*), který je ale volně dostupný online i ostatním zájemcům.⁶⁸

Mezi významnou akcí pořádanou každé září patří již zmiňovaná národní konference *České právo a informační technologie*. Příspěvky z této konference jsou publikovány v časopise *Revue pro právo a technologie*.

Po vytvoření ÚPT v roce 2010 organizační aktivita neustala. Významným impulzem pro vytváření partnerských sítí a pořádání dalších akcí byl projekt *Právo do praxe, praxe do práva*. V rámci pořádaných workshopů a setkání se řešilo široké spektrum témat, jako např. autorské právo online, problematika data retention, vyhledávačů, kybernetické

⁶³ Informace o konferenci, jakož i její archiv, je dostupný z: <www.cyberspace.muni.cz>.

⁶⁴ *Cyberspace 2003: normative framework: conference proceedings organized by Masaryk University in Brno, Faculty of Law, Department of Legal Theory on 27 Oct 2003*. Brno: Masaryk University, 2004. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně; *Cyberspace 2004: normative framework: conference organized by Masaryk University, Faculty of Law with School of Social Studies on October 26–27 2004*. Brno: Masaryk University, 2005. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

⁶⁵ Zmínit lze např. workshopy *Open Source and Open Access Policies* (24. 3. 2006), *Aktuální problémy praxe počítačové kriminality* (9. 11. 2006), *Freedom of on-line information in Hungary* (14. 12. 2006), *Research Agreements in Academia* (9. 3. 2007), *Mezinárodní úmluva o kyberkriminalitě a kyberterorismu* (22. 3. 2007), *Aktuální právní otázky doménových jmen* (5. 2. 2009); *Aktuální otázky praxe vyšetřování a stíhání kyberkriminality* (20. 5. 2009).

⁶⁶ Detailní informace dostupné z webové stránky této akce: <<https://ictlaw.weebly.com/summer-school.html>>.

⁶⁷ V roce 2007 se konala v Rakousku, v roce 2008 v polské Wroclawi, v roce 2009 ve slovenském středisku Kaskády, v roce 2010 v maďarské Pécsi.

⁶⁸ Poslední vydání je vždy dostupné na webových stránkách letní školy <<https://ictlaw.weebly.com/summer-school.html>>.

bezpečnosti a kyberkriminality.⁶⁹ Pozornost byla věnována i dalším technologickým oborům práva – např. energetické právo bylo řešeno od roku 2016 na více symposiích.⁷⁰ V oblasti právní informatiky patřilo mezi největší organizační úspěchy ÚPT spolupředání 24. ročníku mezinárodní konference *JURIX* ve Vídni. Pracovníci a doktorandi ÚPT se v letech 2011, 2012, 2013, 2015 a 2017 podíleli i na organizaci právněteoretické konference *Argumentation*.⁷¹ Významnými událostmi byly i workshopy a závěrečné konference projektů 7. rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj, na nichž ÚPT participoval, respektive je spoluorganizoval.⁷²

5. Budoucí směřování a strategické cílové oblasti výzkumu

Aktuálně lze označit ÚPT za konsolidované vědecké pracoviště se stabilizovaným personálním základem, které realizuje širokou plejádu vědecko-výzkumných a pedagogických aktivit. ÚPT organizačně zajišťuje vydávání dvou odborných periodik a každoročně organizuje významnou tuzemskou a mezinárodní konferenci. ÚPT garantuje výuku práva ICT a technologických oborů práva na všech úrovních vysokoškolského vzdělávání a zajišťuje i LL.M. v právu informačních a komunikačních technologií. Toto akademické pracoviště též participuje na mezinárodních vědecko-výzkumných sítích a řeší národní i mezinárodní výzkumné projekty.

Z hlediska budoucího směřování výzkumu práva ICT na ÚPT se jako témata vhodná k řešení profilují problematika ochrany neosobních dat,⁷³ právní otázky související s umělou inteligencí, respektive autonomními systémy,⁷⁴ kybernetická bezpečnost a kybernetická válka,⁷⁵ sdílená ekonomika a problematika digitálního dědictví.

⁶⁹ Seznam uspořádaných akcí v rámci řešení projektu *Právo do praxe, praxe do práva* je dostupný z: <<http://www.site.law.muni.cz/workshopy-konference.html>>.

⁷⁰ Bližší informace dostupné z: <www.energy.law.muni.cz>.

⁷¹ ŠKOP, M. – ARASZKIEWICZ, M. – MYŠKA, M. – SMEJKALOVÁ, T. – ŠAVELKA, J. *Argumentation 2011*. Brno: MUNI Press, 2011; ŠAVELKA, J. – ARASZKIEWICZ, M. – MYŠKA, M. – SMEJKALOVÁ, T. – ŠKOP, M. *ARGUMENTATION 2012: International Conference on Alternative Methods of Argumentation in Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2012; ŠAVELKA, J. – ARASZKIEWICZ, M. – KLUSOŇOVÁ, M. – MYŠKA, M. – ŠKOP, M. *ARGUMENTATION 2013: International Conference on Alternative Methods of Argumentation in Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2013.

⁷² Finální konference projektu CONSENT se uskutečnila v Portomasu ve dnech 20.–21. 3. 2012, projektu RESPECT v Bruselu ve dnech 29.–30. 10. 2014, projektu SMART ve dnech 4.–5. 3. 2014 tamtéž.

⁷³ Tyto otázky nastoluje sdělení Evropské komise *Budování evropské ekonomiky založené na datech*, COM/2017/09 final.

⁷⁴ Evropská unie se pak v politických dokumentech začala těmto otázkám věnovat v Usnesení Evropského parlamentu obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku [2015/2103(INL)]; Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu *Umělá inteligence – dopady umělé inteligence na jednotný trh (digitální), výrobu, spotřebu, zaměstnanost a společnost* (CELEX 52016IE5369); Sdělení Evropské komise *Umělá inteligence pro Evropu*, COM(2018) 237 final. Na ÚPT se aktuálně problémům umělé inteligence a autonomních systémů věnují doktorští studenti Jan Zibner, Dominika Galajdová a Veronika Žolnerčíková. Z prvních výstupů lze zmínit např. ZIBNER, J. Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence. *Revue pro právo a technologie* [online]. 2018, č. 17, s. 19–49 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <<https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>>.

⁷⁵ Zejména v rámci již zmíněného *Centru excelence pro kyberkriminalitu, kyberbezpečnost a ochranu kritických informačních infrastruktur*.

**Law and Technology
(Note on Information Technology Law Research
at the Faculty of Law of Masaryk University)**

Matěj Myška

Abstract: This short paper presents the Institute of Law and Technology which was founded in 2010 as the first and so far only specialised academic institution focused on the law of information and communication technologies and other technological branches of law. Attention is paid to the research areas of the Institute, as well as the achieved results. Next the Institute's pedagogical activities in this field, national and international co-operation, important organised events and conferences as well as the future direction and strategic areas of the research are presented.

Key words: law, technology, information technology law, research, teaching, Faculty of Law of Masaryk University, Institute of Law and Technology